

Huvudman

Flens Kristna Skola AB
daniel.steen@alidenskolan.se

Beslut

Datum 2024-01-22
Dnr SI 2024:3127
Sida 1 (5)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Ålidenskolan i Flens kommun, nu fråga om uppföljning av beslut den 1 juli 2024

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen beslutade den 1 juli 2024 att förelägga Flens kristna skola AB att senast den 30 september 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande konfessionella inslag i utbildningen. Flens Kristna skola AB har inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Skolinspektionen har som en del i uppföljningen genomfört observationer, intervjuer med elever, lärare och skolans rektor samt representanter för huvudmannen. Huvudmannen har därefter getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Konfessionella inslag i utbildningen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 1 juli 2024 att Flens kristna skola AB inte uppfyllde författningarnas krav gällande konfessionella inslag i utbildningen. Skolinspektionen förelade huvudmannen att se till att de konfessionella inslagen under samlingar och måltider avgränsas från övriga aktiviteter/inslag under dessa och se till att elever som inte vill delta i ett konfessionellt inslag ges möjlighet att helt utebli från det konfessionella inslaget.

Av huvudmannens redovisning till Skolinspektionen den 30 september 2024 framkommer att de konfessionella inslagen avgränsas ifrån morgonsamlingen i övrigt genom att ingenting föregår det konfessionella inslaget. Närvarokollen och information om skoldagen sker efter det konfessionella inslaget på morgonsamlingen, likaså avgränsas bönen i samband med måltid från själva måltiden.

Av intervjuer med elever, lärare och rektor i samband med uppföljningsbesöket framgår att konfessionella inslag, exempelvis tackbön, sker i utbildningen vid morgon- och storsamling samt, i samband med måltid. Vidare uppger lärare och rektor att konfessionella inslag sker i utbildningen även i samband med avslutningar. Av intervjuer med rektor och lärare framgår att såväl elever som vårdnadshavare är väl införstådda med att det förekommer konfessionella inslag i utbildningen på skolan då det informeras om detta löpande, exempelvis när vårdnadshavare söker skolplacering, vid föräldramöten samt i det informationsbrev som skickats ut till elever och vårdnadshavare med information om de konfessionella inslag som förekommer på skolan. Vidare uppges att ingen vårdnadshavare hittills kontaktat skolan om att deras barn inte ska delta i en aktivitet med konfessionellt inslag.

Elever, lärare och rektor uppger vidare att det är frivilligt för samtliga elever att delta i de konfessionella inslag som förekommer i utbildningen. Av intervjuerna framgår vidare att tackbön i samband med måltid sker efter det att en lektion avslutats och innan själva måltiden. Av intervju med rektorn framgår att morgonsamlingen inte är obligatorisk enligt timplanen och att skolan numera är noggranna med att skilja de konfessionella inslagen från annan information i samband med samlingarna. Vidare har rektorn genomfört informationsmöten med lärarna där de diskuterat uppdelningen mellan konfessionella inslag och den övriga undervisningen. En elevgrupp (lågstadiet), uppger att det är de själva som avgör om de vill delta i ett konfessionellt inslag eller inte, men att elevernas vårdnadshavare behöver informera skolans biträdande rektor om detta. Vidare uppger samtliga intervjuade elevgrupper att en likvärdig aktivitet kan erbjudas för elever som inte vill delta i samlingar med konfessionella inslag. Det är dock ingen elev som valt bort samlingarna för den likvärdiga aktiviteten, då samtliga intervjuade elever uppger att alla elever vill vara med på den ordinarie samlingen.

Av genomförda observationer noteras att det förekommer konfessionella inslag i utbildningen. De konfessionella inslag som noteras äger rum inledningsvis vid respektive samling, avgränsade från information som rör skoldagen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att med konfessionella inslag avses bekännande eller förkunnande inslag som tillhör en viss religion och som initieras och genomförs av huvudmannen eller på dennes uppdrag. (1 kap. 3 § skollagen)

Av skollagen framgår vidare att en huvudman för en fristående skola har fått godkännande att bedriva utbildningen med konfessionell inriktning, får

andra aktiviteter i utbildningen än undervisningen ha en sådan inriktning, med vissa i skollagen angivna begränsningar. (1 kap. 7 a § skollagen)

Enligt skollagen ska deltagandet i konfessionella inslag alltid vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn eller elever är införstådda med detta. Ett konfessionellt inslag ska avgränsas från andra aktiviteter i utbildningen. Om det i undantagsfall inte är möjligt att avgränsa ett konfessionellt inslag från en annan aktivitet i utbildningen utan att syftet med aktiviteten går förlorat, får det konfessionella inslaget ingå i aktiviteten. Om ett barn eller en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller sådana inslag. (1 kap. 7 b § skollagen)

Av förarbetena till bestämmelsen ovan framgår att vid tillämpning av denna bestämmelse ska även 10 § beaktas. Enligt den bestämmelsen ska barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Barnet ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne, bland annat när det gäller deltagande i utbildning med konfessionella inslag och barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. När det gäller barns rätt att komma till tals har FN:s barnrättskommitté uttalat att det är viktigt att barnets autonomi i förhållande till vårdnadshavare respekteras och att också relativt unga barn ska ha rätt till befrielse från konfessionella inslag i skolan utan att vårdnadshavares samtycke ska krävas. (prop. 2021/22:157, s. 49 och 115)

Av förarbetena framgår vidare att huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och elever är införstådda med att deltagande i konfessionella inslag är frivilligt. Detta kan ske på olika sätt, genom skriftlig information till vårdnadshavare och elever i förväg eller genom muntlig information. Denna bestämmelse går längre än bestämmelsen om skriftlig information och innebär bland annat att elever som inte får skriftlig information ska få muntlig information. Det kan också innebära att muntliga förtydliganden behöver göras inför enskilda konfessionella moment, så att det inte i den praktiska situationen framstår som att det inte finns någon valfrihet.

Av förarbetena framgår vidare att för att kravet på frivillighet ska kunna uppfyllas bör barnet eller eleven alltid ha rätt att utebli från det konfessionella inslaget. Det framgår också att det frivilliga deltagandet underlättas om huvudmannen avgränsar det konfessionella inslaget, schemamässigt eller i tid. Ett exempel på avgränsning är att en bön inte ska ingå som ett moment i en morgonsamling där information om dagens aktiviteter ska lämnas. Huvudmannen kan i stället skilja mellan en morgonstund med ett konfessionellt inslag, till exempel bön, som det är frivilligt att delta i, och en därefter följande morgonsamling utan konfessionella inslag som syftar till att lämna information om dagens

verksamhet. Ett annat exempel är att en bön inför en vanlig måltid kan avgränsas från måltiden. Detta kan ske genom att t.ex. de som vill delta i bönen, eller som bara vill sitta med vid matbordet under bönen utan att aktivt delta i bönen, kan erbjudas att slå sig ned vid matbordet först. När bordsbönen är klar kan de barn som inte ville vara med under bönen erbjudas att sätta sig vid bordet. Om en elev inte vill delta i en aktivitet där ett konfessionellt inslag ingår ska barnet eller eleven erbjudas att ta del i en likvärdig aktivitet som inte innehåller konfessionella inslag. Det är viktigt att frivilligheten blir reell och att huvudmannen säkerställer att de elever som väljer att avstå från ett konfessionellt inslag inte exkluderas från gemenskapen eller på andra sätt drabbas av negativa konsekvenser. (prop. 2021/22:157, s. 49–51 och 114–115)

Av 1 kap. 10 § skollagen framgår att barnets bästa vara utgångspunkt i all utbildning som rör barn. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

I förarbetena till skollagen framkommer att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För att barnet ska kunna utöva sin rätt att komma till tals måste han eller hon få information om vad frågan gäller på ett sätt som är begripligt för barnet. Situationer där barnets rätt att komma till tals särskilt bör beaktas är bland annat vid tillsynsbesök och deltagande i utbildning med konfessionella inslag. (prop. 2009/10:165, s. 638)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten numera uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Christina Hjalmarsson

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Hjalmarsson

X Fredrik Johansen

Föredragande
Signerat av: Fredrik Johansen